

מדיניות רט"ג לסחר בזוחלים בישראל

ד"ר נעם לידר
מנהל אגף אקולוגיה
חטיבת המדע

רקע

- גידול חיות-בר כחיות מחמד (Exotic Pets) הוא כיום תחום פופולרי מאוד ברחבי העולם (יונקים, עופות, זוחלים, דו-חיים, דגים, חרקים, חסרי חוליות).
- קיימת כיום מודעות בציבור לתועלות מגידול חיות מחמד.
- קיימת פחות מודעות בציבור לחלק מהתוצרים השליליים של החזקת חיות-בר כחיות מחמד.
- גידול זוחלים הולך וצובר פופולריות בעולם ובישראל. בעידן האינטרנט חלה עלייה במודעות לפוטנציאל של תחביב זה בקרב הציבור, התמקצעות, כמו גם ירידה במחירים וזמינות של הציוד הנדרש והמינים המבוקשים.
- בעולם קיימים כ-10,700 מיני זוחלים. כולם חיות-בר וכולם מוגדרים כחיות בר מוגנות בחוק הישראלי.
- רשות הטבע והגנים (רט"ג) אחראית על-פי חוק על ניהול תחום הסחר וההחזקה בשבייה של חיות-בר מוגנות ושל ערכי טבע מוגנים.
- רט"ג פועלת על-פי מדיניות הבנויה על אמנות בינלאומיות שעליהן חתומה ישראל ובראשן אמנת CITES, האמנה בדבר הסחר הבינלאומי במינים של בעלי חיים וצמחי בר המצויים בסכנה.

המדיניות מתייחסת ל-4 נושאים עיקריים:

- **שמירת טבע עולמית** – מניעת פגיעה במינים בטבע בארץ מוצאן.
- **סיכון אקולוגי** – מניעת כניסה של מינים פולשים לישראל.
- **סכנה לאדם** – מניעת סכנה בריאותית לציבור.
- **תנאי החזקה** – מניעת סבל וצער ממינים הדורשים תנאי החזקה מורכבים.

שמירת טבע עולמית – מניעת פגיעה במינים בטבע בארץ מוצאן

- זוחלים - קבוצת החולייתנים השנייה בגודלה במינים שבסחר הבינלאומי של חיות בר, אחרי ציפורים.
- זוחלים ממינים רבים נסחרים כיום בעולם במספרים גדולים בעיקר עבור שוק חיות המחמד, אך גם לצריכה כמזון או תרופות מסורתיות.
- מחקרים חושפים תופעה של ניצול יתר של זוחלים מקבוצות שונות (לדוגמא צבים, זיקיות) בסחר חיות בר.
- איסוף לא מבוקר מהטבע לטובת סחר בינלאומי מהווה את האיום השני בגודלו עבור חלק ממיני הזוחלים ברחבי העולם, לאחר הרס וצמצום בתי הגידול הטבעיים.
- רט"ג פועלת על-פי מדיניות אמנת CITES, האמנה בדבר הסחר הבינלאומי במינים של בעלי חיים וצמחי בר המצויים בסכנה.

אמנת CITES, האמנה בדבר הסחר הבינלאומי במינים של בעלי חיים וצמחי בר המצויים בסכנה.

כל המינים המופיעים בנספחי האמנה מוגדרים כערכי טבע מוגנים על פי חוק בישראל.

נספח 1 – איסור סחר.

נספח 2 – מותר סחר. בקרה בהיתרים.

מותר יבוא מגידול שבי בלבד

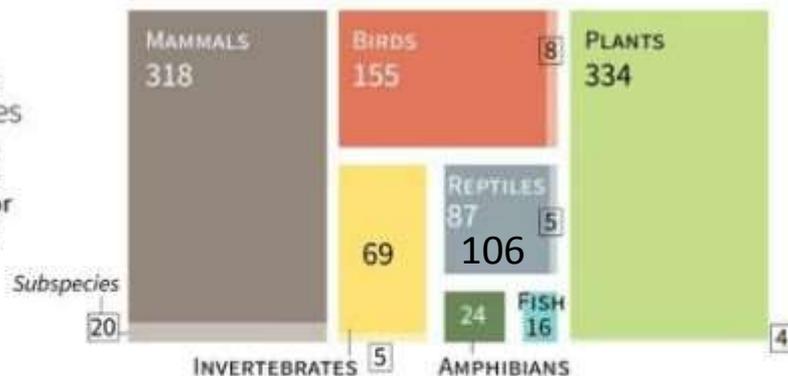
Species protected from international trade

Covered by the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)

APPENDIX I

1,045 species and subspecies

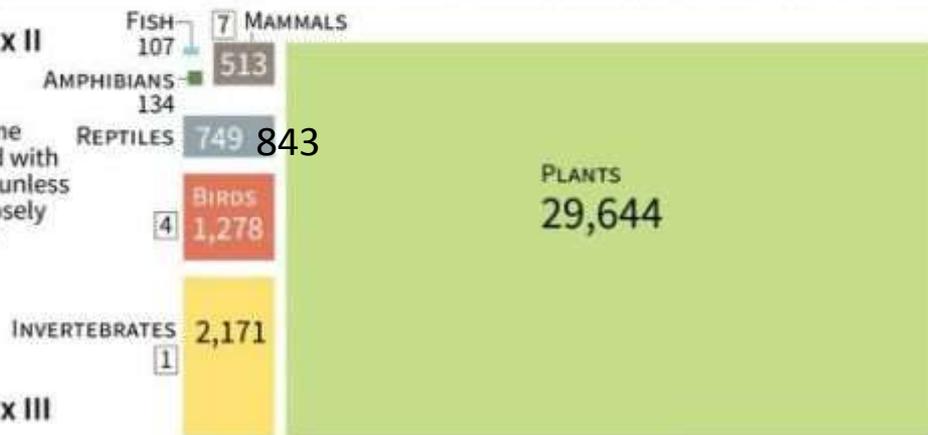
Threatened with extinction. Trade banned except for non-commercial purposes (eg scientific research)

APPENDIX II

34,608

May become threatened with extinction unless trade is closely controlled (permits required)

APPENDIX III

216

Included at the request of a country that already regulates its trade and needs the cooperation of others to prevent unsustainable/illegal exploitation

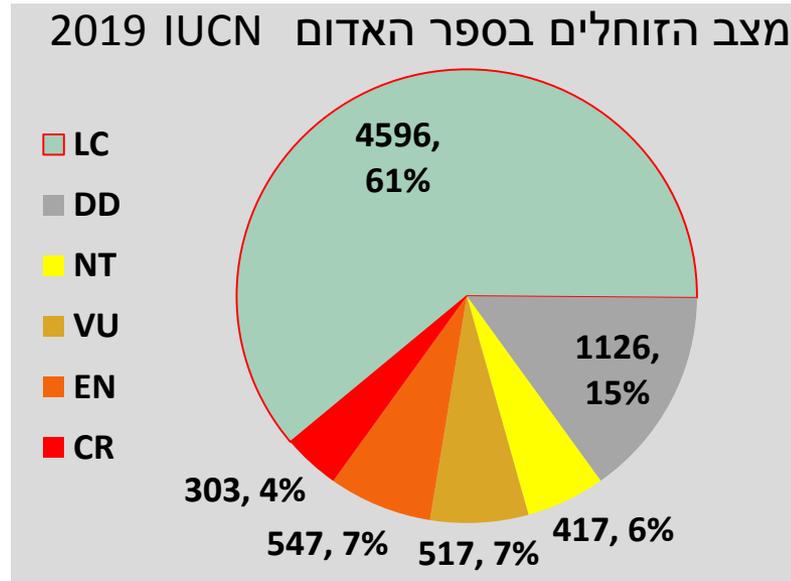
Numbers approximate due to lack of agreed lists for some higher taxa

IUCN International Union for the Conservation of Nature

"הספר האדום" IUCN Red List

רשימת מינים בסכנת הכחדה - הארגון עוקב אחר מצבם של מיני הצומח והחי בטבע, וקבע כמה קבוצות של דרגות במצב השימור לפי מדדים שונים

איסור סחר במינים בסכנת הכחדה (EN) וסכנת הכחדה חמורה (CR).

Order	CR	EN	VU	Subtotal	NT	LR/cd	DD	LC	Total
Crocodylia	7	0	4	11	0	1	0	11	23
Rhynchocephalia	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Squamata	246	502	446	1194	385	0	1115	4541	7235
Testudines	50	45	67	162	32	1	11	43	249
Subtotal (Reptilia)	303	547	517	1367	417	2	1126	4596	7508

ישראל עדכנה את האמנה לגבי כוונתה להחמיר על מדיניות CITES
August 2019: 18th meeting of the Conference of the Parties (CoP), Geneva, Switzerland 17-28

CONVENTION ON INTERNATIONAL TRADE IN ENDANGERED SPECIES
OF WILD FAUNA AND FLORA

NOTIFICATION TO THE PARTIES

No. 2019/043

Geneva, 13 August 2019

CONCERNING:

ISRAEL

Stricter domestic measures concerning import and export of wild fauna and flora

1. The Secretariat has been requested by the CITES Management Authority of Israel to inform the Parties of its updated regulations and policies that impose stricter domestic measures concerning the import and export of wild fauna and flora, in accordance with Article XIV, paragraph 1 of the Convention. These measures include, inter alia, the following points:

שמירת טבע עולמית – מניעת פגיעה במינים בטבע בארץ מוצאן

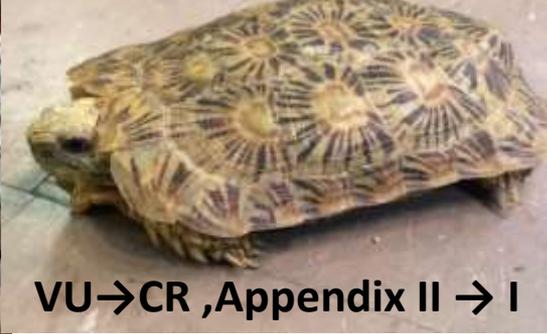
קבוצה	אחוז בסכנת הכחדה לפי ה-IUCN (דרגות VU, EN, CR)	אחוז רשום בנספח אמנת CITES	אחוז מינים פולשים
לטאות	11.8	8.8	1.8
נחשים	7.5	5.3	0.9
סה"כ לא-צבים	10.2	7.5	1.5
כלל הצבים	46.0 (פי 4.5)	61.7 (פי 8.2)	9.7 (פי 6.5)
צבי-מים	39.2	49.5	9.5
זיקיות	37.3	98 (100)	3.4

שמירת טבע עולמית – מניעת פגיעה במינים בטבע בארץ מוצא

- הלבנת מינים שנאספו מהטבע אך הוכרזו כ"מגודלי שבי" בחוות גידול כדי להתחמק משליטה רגולטורית בינלאומית, כולל סחר תחת אמנת CITES.
- אמנת CITES מעודדת ריבוי בשבי לצרכים מסחריים, כאמצעי להפחתת הלחץ על אוכלוסיות חיות בר בטבע (תנינים לבשר ועורות, חידקנים לקוויאר).
- מהימנות מוטלות בספק של חלק מדיווחי המדינות החברות ב-CITES על מכסות יצוא ממקורות מסחריים של רבייה בשבי של זוחלים, עבור מספר לא מועט של מינים.
- גידול וריבוי מסחרי בשבייה לא תמיד רווחי לאור מורכבות הגידול עבור מינים מבוקשים מסוימים.
- הטעייה ורמייה של ציבור מגדלים לגיטימי אשר ללא ידיעתו שותף לפשיעה כנגד חיות בר, שהרכישה שלו יתכן ותורמת בשוגג למצבם המאויים של מינים בטבע.

Pancake tortoise
Malacochersus tornieri

Methodologies for differentiating between wild and captive-bred CITES-listed snakes

By the IUCN-SSC Boa and Python Specialist Group
IUCN-SSC Boa and Python Specialist Group
By Jessica Lyons and Daniel Natusch

ELSEVIER

Global Ecology and Conservation

Volume 6, April 2016, Pages 286-298

Review paper

Under what circumstances can wildlife farming benefit species conservation?

Laura Tensen

Conservation Biology

Farming Endangered Turtles to Extinction in China

Shi Haitao, James F. Parham, Michael Lau, Chen Tien-Hsi

[Conservation Genetics Resources](#)

June 2018, Volume 10, [Issue 2](#), pp 237-246 | [Cite as](#)

Stopping the spin cycle: genetics and bio-banking as a tool for addressing the laundering of illegally caught wildlife as 'captive-bred'

Authors [Authors and affiliations](#)

Carolyn J. Hogg , Siobhan Dennison, Greta J. Frankham, Meagan Hinds, Rebecca N. Johnson

סיכום ומשמעות למדיניות הסחר

היקף מינים	פרמטר
106 מינים	CITES: איסור על מיני נספח I
850 מינים	IUCN איסור על קטגוריות EN, CR
Order Testudines (apart from family Testudinidae) 290 species Family Chamaeleonidae 206 species	הגבלות בגלל איסוף מסיבי מהבר החמרה מעבר ל-CITES

איסור יבוא על מין הנמצא באחת מהקבוצות הנ"ל

סיכון אקולוגי – מניעת כניסה של מינים פולשים לישראל

- מין פולש - מין שהופץ בעקבות פעילות האדם לאזור שמחוץ לתחום תפוצתו הטבעית, והצליח להתפשט ולייסד במקום החדש אוכלוסייה המתרבה ללא התערבות נוספת בידי האדם, תוך שהוא גורם לנזק משמעותי לאדם או לסביבה.
- מהווים בעיה חמורה בקנה מידה כלל-עולמי בעקבות העלייה הדרמטית בניידות האוכלוסייה האנושית.
- מסבים נזקים לאדם הנאמדים בסכומי עתק, והם בעלי השפעה כלכלית אדירה.
- אחת הסוגיות המרכזיות כיום בנושאי איכות הסביבה ושמירת הטבע ברחבי העולם, ואחת הסיבות העיקריות לפגיעה במגוון הביולוגי.
- **לסחר הבינלאומי בבע"ח לשוק חיות המחמד יש תרומה משמעותית מוכחת להתפשטות מינים פולשים.**

שממית חומות, *Tarentola annularis*

מין פולש שנתגלה בקיבוץ עין-גדי.

ביעור האוכלוסייה אינו אפשרי.

מהווה איום משמעותי על המערכת האקולוגית

בשמורת עין גדי

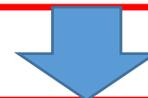

לטאת חומות איטלקית *Podarcis sicula*
 מין פולש באירופה.
 נמצאה בנמל אשדוד במטען גזעי עצי-זית מאיטליה.
 הושמדה ע"י שירותים להגנת הצומח בעקבות חו"ד מרט"ג

**אם וכאשר מין פולש מתבסס -
 אין דרך לביעור.**

נדרש להשקיע במניעת כניסה

לטאות שנמצאו במטענים שונים והועברו להגדרה במעבדתו של פרופ. שי מאירי, ביה"ס לזואולוגיה, אונ. ת"א. 10.2.2019, 21.2.2019

סיכון אקולוגי – מניעת כניסה של מינים פולשים לישראל

הערכת סיכון אקולוגי לזוחלים ויצירת רשימות לבנות ושחורות

- **הנחת עבודה:** אין מידע מפורט על הביולוגיה של כל מין. משמעות – עבודה ברמה של כללים
- התייעצות עם פרופ. שי מאירי, מומחה לזוחלים, ב"ס לזואולוגיה, אונ. ת"א
- נעזרנו בבסיס נתונים עדכני של כל מחלקת הזוחלים: 10,710 מינים.
- נתונים כלליים עבור כל מין: סיסטמטיקה מעודכנת, גודל גוף, ארסיות, גודל תחום תפוצה, בית גידול, קרבה טקסונומית למינים בישראל, מינים פולשים

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	<i>Species</i>	what	max length (mm)	length measure	lar	family	venom	danger	IUCN	range size (preliminary)	Biome
2	<i>Ablepharus bivittatus</i>	lizard	61	head&body (with no		Scincidae	no	no	LC	larger than 20000	desert
3	<i>Ablepharus budaki</i>	lizard	48	head&body (with no		Scincidae	no	no	LC	larger than 20000	Mediterranean
4	<i>Ablepharus chernovi</i>	lizard	54	head&body (with no		Scincidae	no	no	LC	larger than 20000	Mediterranean
5	<i>Ablepharus darvazi</i>	lizard	44	head&body (with no		Scincidae	no	no	DD	<5000	desert
6	<i>Ablepharus deserti</i>	lizard	59	head&body (with no		Scincidae	no	no	LC	larger than 20000	desert
7	<i>Ablepharus grayanus</i>	lizard	33	head&body (with no		Scincidae	no	no	not evalu	larger than 20000	desert
8	<i>Ablepharus kitaibelii</i>	lizard	58	head&body (with no		Scincidae	no	no	LC	larger than 20000	Mediterranean
9	<i>Ablepharus lindbergi</i>	lizard	50	head&body (with no		Scincidae	no	no	LC	larger than 20000	desert
10	<i>Ablepharus pannonicus</i>	lizard	55	head&body (with no		Scincidae	no	no	not evalu	larger than 20000	desert
11	<i>Ablepharus rueppellii</i>	lizard	52	head&body (with no		Scincidae	no	no	LC	larger than 20000	Mediterranean
12	<i>Abronia anzuetoi</i>	lizard	135	head&body (with no		Anguidae	no	no	VU	<5000	no_Israeli
13	<i>Abronia aurita</i>	lizard	125	head&body (with no		Anguidae	no	no	EN	<5000	no_Israeli
14	<i>Abronia bogerti</i>	lizard	87	head&body (with no		Anguidae	no	no	DD	<5000	no_Israeli
15	<i>Abronia campbelli</i>	lizard	127	head&body (with no		Anguidae	no	no	CR	<5000	no_Israeli
16	<i>Abronia chiszari</i>	lizard	75	head&body (with no		Anguidae	no	no	EN	<5000	no_Israeli
17	<i>Abronia cuetzpali</i>	lizard	115	head&body (with no		Anguidae	no	no	not evalu	<5000	no_Israeli
18	<i>Abronia deppii</i>	lizard	115	head&body (with no		Anguidae	no	no	EN	<5000	desert
19	<i>Abronia fimbriata</i>	lizard	130	head&body (with no		Anguidae	no	no	EN	<5000	desert
20	<i>Abronia frosti</i>	lizard	110	head&body (with no		Anguidae	no	no	CR	<100	no_Israeli
21	<i>Abronia fuscolabialis</i>	lizard	118	head&body (with no		Anguidae	no	no	EN	<5000	no_Israeli
22	<i>Abronia gaiophasma</i>	lizard	110	head&body (with no		Anguidae	no	no	EN	<5000	desert
23	<i>Abronia graminea</i>	lizard	106	head&body (with no		Anguidae	no	no	EN	<5000	desert

הערכת סיכון אקולוגי לזוחלים ויצירת רשימות לבנות ושחורות

משמעות	ערך 1-5	קטגוריית סיכון
איסור יבוא	5	פלש בישראל (או מין ישראלי)
איסור יבוא	4	פלש בעולם לבית גידול דומה וחי בבית גידול דומה
איסור יבוא	4	פלש בעולם לבית גידול שונה אך מאכלס בית גידול דומה
איסור יבוא	4	פלש בעולם לבית גידול דומה אך מאכלס בית גידול שונה
בדיקה פרטנית	3	פלש בעולם לבית גידול שונה ומאכלס בית גידול שונה
בדיקה בסולם אחר	1	המין אינו מתועד כפולש

*עדות מוכחת לפלישה לפי מאמר מעודכן (ובסיס נתונים מלווה):

סיכון אקולוגי – מניעת כניסה של מינים פולשים לישראל

המין אינו פולש
10,425 מינים

משמעות	ניקוד מצטבר
איסור יבוא	5
איסור יבוא	4
בדיקה פרטנית	3
מותר יבוא	2
מותר יבוא	1

ניקוד	תכונות
1	קיימים מינים פולשים בסוג (Genus) דומה
1	הסוג (Genus) קיים בישראל
1	התאמה אקלימית: תפוצת המין כוללת אזור אקלימי הקיים בישראל (ים-תיכוני, מדברי)
1	בעל תפוצה רחבה < 20,000 קמ"ר
1	עקרון זהירות מונעת- 1 כברירת מחדל (לשיקול דעת מקצועי של המעריך)

סיכום ומשמעות למדיניות הסחר

היקף מינים	פרמטר
כ-1100 מינים	הערכות סיכון קטגוריות 4-5
genus Anolis 427 species genus Hemidactylus 149 species genus Tarentola 30 species All order Testudines (apart from family Testudinidae) 290 species genus Testudo 4 species	הגבלות בגלל ריבוי פולשים בסוג, משפחה

איסור יבוא על מין הנמצא באחת מהקבוצות הנ"ל

איסור סחר והחזקה של מינים ארסיים

Indian cobra
Naja naja
קוברת הודית

Gaboon viper
Bitis gabonica
ביטיס גבוני

Crocodylians

איסור סחר והחזקה של מינים מסוכנים

WILDERNESS & ENVIRONMENTAL MEDICINE, 27, 277–281 (2016)

CASE REPORT

Traumatic Amputation of Finger From an Alligator Snapping Turtle Bite

Robert D. Johnson, MD; Cynthia L. Nielsen, MD

alligator snapping turtle
(*Macrochelys temminckii*)

Figure 3. Injury photograph of the hand. Courtesy of Jensen, MD.

Figure 5. Radiograph of the hand (AP view).

איסור סחר והחזקה של מינים מסוכנים

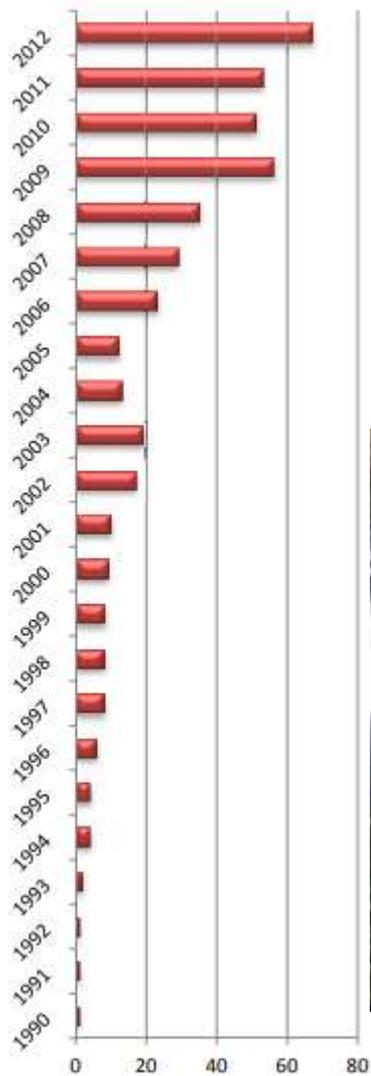

Reticulated python *Python reticulatus*

Green anaconda *Eunectes murinus*

Dangerous incidents involving constrictor snakes

איסור סחר והחזקה של מינים מסוכנים

constrictor snake attacks

Large Constrictor Snake Attacks

Seventeen people have died from constrictor snake related incidents in the United States since 1978, including one person who suffered a heart attack during a violent struggle with his python and a woman who died from a *Salmonella* infection. Four babies sleeping in their cribs, as well as three other children have been squeezed to death by large constrictor snakes. Scores of adults and children have been injured during attacks by these deadly predators. Youngsters have been attacked while playing in their yards, compressed to the point of unconsciousness, nearly blinded when bitten in the face, and suffered numerous other painful, traumatic, and disfiguring injuries. Unsuspecting people have been attacked by someone else's escaped or released constrictor snake.

(The Humane Society of the United States 2013)

Python owner was killed by his 8ft-long pet, coroner rules

Dan Brandon kept 10 snakes and 12 tarantulas in his bedroom and was said to be responsible owner

▲ Dan Brandon, who lived at Church Crookham, Hampshire, held a Guinness record, Photograph: Facebook

סיכום ומשמעות למדיניות הסחר

היקף מינים	פרמטר
733 מינים (730 נחשים +3 לטאות)	איסור על מינים ארסיים
כל הקרוקודילים 24 מינים צבים נשכנים -3 מינים	איסור על מינים מסוכנים נשיכה
66 מיני נחשים	איסור על מינים מסוכנים גודל גוף < 2.5 מטר

איסור יבוא על מין הנמצא באחת מהקבוצות הנ"ל

צב יבשה דרבני

Centrochelys sulcata African spurred tortoise

מין הצב השלישי בגודלו בעולם אחרי צב גלאפגוס וצב היבשה הענק מהאי אלדברה. ביכולתו להגיע עד לאורך של 125 סנטימטר ועד משקל של 115 ק"ג.

בית גידול חיצוני (מתוך אתר אינטרנט snakes.co.il):

- בשל גודלם המרשים של הצבים, במוקדם או במאוחר הם יהיו חייבים לעבור לכלוב חצר מרווח.
- מאחר והחורף הישראלי קר ורטוב מידי לצבים אלה יש לדאוג שבכלוב יהיה להם מחסה פנימי מחומם ויבש אשר אליו יוכלו להכנס בשעת הצורך, להסתתר מהקור ולאכול. מחסה זה לזוג צבים בוגר צריך להיות בעל מידות מינימום של 3X3 מטר.
- הגדר של הכלוב צריכה להיות חפורה באדמה לפחות לעומק של 60 ס"מ מאחר וצבים אלא מאוד אוהבים לחפור.

סיכום ומשמעות למדיניות הסחר

היקף מינים	פרמטר
90 מינים: 66 מיני נחשים, 24 מיני תנינים	איסור על מינים גדולים גודל גוף < 2.5 מטר
28 מיני צבים	איסור על מינים במשקל < 50 ק"ג

איסור יבוא על מין הנמצא באחת מהקבוצות הנ"ל

סיכום מדיניות רט"ג לסחר בזחלים בישראל

החלטה	תנאי החזקה	מסוכנות לאדם	שמירת טבע וסיכון קבוצות גורפות	סיכון אקולוגי	קבוצה
שחור/לבן	כן/לא	כן/לא	כן/לא	סולם 1-5 איסור על דרגות 4 ומעלה	
~3400	118	823	1600	1100	שחור
~7300					לבן

הערכה ראשונית להמחשה בלבד

סיכום מדיניות רט"ג לסחר בזחלים בישראל

בקטלוג המינים של רט"ג קיימים 96 מיני זחלים אשר הוגשו עבורם בקשות לסחר בין השנים 2010-2019.
רשימה זו מהווה את רשימת הבסיס לסחר.
לאחר פרסומה יחל תהליך של בחינת מינים חדשים על בסיס בקשות.

קבוצה	סיכון אקולוגי	שמירת טבע וסיכון קבוצות גורפות	מסוכנות לאדם	תנאי החזקה	החלטה
	סולם 1-5 איסור על דרגות 4 ומעלה	כן/לא	כן/לא	כן/לא	שחור/לבן
שחור	23	13	10	8	37
לבן					59

יישום מדיניות רט"ג לסחר בזוחלים בישראל

מנגנון עבודה עתידי בסחר בזוחלים

1. רשימה שחורה ולבנה מפורסמות לציבור באתר רט"ג. הרשימה כוללת נכון לעכשיו רק את 96 המינים שבקטלוג רט"ג.
2. יינתן פרק זמן להערות על הרשימה הקיימת מהציבור (מגדלים, צב"ח, ארגוני ש"ט).
3. יינתן פרק זמן לבחינה של מינים נוספים הנסחרים כיום בישראל אך לא רשומים.
4. פרסום רשימות מעודכנות סופיות ופרסום הנחיות לתהליך ערעור.
5. מנגנון לבחינת בקשות חדשות:
 - בקשה לבחינה של מינים חדשים (עד 4 מינים ליבואן בשנה) בפנייה בכתב.
 - טיפול וקבלת תשובה לפונה עד 90 יום.
 - סקירה ראשונית- הצלבה עם קבוצות אסורות (שמירת טבע, פלישה, מסוכנות, צב"ח).
 - בחינה של סיכון אקולוגי ע"י מומחה.
 - החלטה סופית ע"י סמכות מדעית ברט"ג.
 - תשובה לפונה.
 - החלטות מופיעות בעדכון עיתי של הרשימה הלבנה והשחורה.

תודה על ההקשבה

שאלות?

